

סדר

תוספתא יומית

בהגהה חדשה לפי גסחאות מדיקות ובנקוד מלא

כפי תקנת והדרכת

מרן מוהרא"ש שליט"א

הלמוד לשבוע פרשת בראשית (יח - כד תשרי) תשע"ה

מסכתות: שקלים (ב-ג) יומא (א-ד) ספּה (א)

יצא לאור ערב יום הכפורים תשע"ה

על ידי תלמידי מתיבתא 'היכל הקדש' חסידי פרסלב

עיר הקדש ירושלים תובב"א

יוֹם רֵאשׁוֹן, יַחַד תְּשִׁירֵי

מִסְפַּת שְׁקָלִים פָּרָק שְׁנִי

א. איזהו פָּרַם הַפֶּסַח? פָּרַם הָעֶצְרֶת, פָּרַם הַחֹג. רַבֵּי יוֹסֵי בֵּר רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין פְּחוֹת מִחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם קֹדֶם לָרֶגֶל.

ב. לָמָּה בּוֹתְבִין עַל הַפָּחוֹת אֶלֶף, בֵּית, גִּימָל? מִפְּנֵי שְׁמַתְחִילִין וּמוֹצִיאִין מִן הָרֵאשׁוֹנָה. שְׁלָמָה רֵאשׁוֹנָה – מוֹצִיאִין מִן הַשְּׁנִיָּה. שְׁלָמָה שְׁנִיָּה – מוֹצִיאִין מִן הַשְּׁלִישִׁית. שְׁלָמוֹ שְׁלִשְׁתָּן – הַגִּיעַ זְמַן תְּרוּמָה לְתֵרֶם – תּוֹרְמִין מִן הַתְּדֻשָּׁה, וְאִם לֹא – תּוֹרְמִין מִן הַיְשָׁנָה.

ג. הַנֶּכְנֵם לְתֵרֶם אֶת הַלְשִׁכָּה, הָיוּ מִפְּשָׁשִׁין בּוֹ בִּפְנִיסָה וּבִיצִיאָה, וּמִדְּבָרִין עִמּוֹ מִשְׁעָה שְׁנֶכְנֵם, וְעַד שְׁעָה שְׁיִצֵּא, לְקַיֵּם מִה שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר לֵב, כב): "וְהֵייתֶם נְקִיִּים מִה' וּמִיִּשְׂרָאֵל". וְאוֹמֵר (יְהוֹשֻׁעַ כב, כב): "אֵלֶּהִים ה' הוּא יָדַע וְיִשְׂרָאֵל הוּא יָדַע".

ואומר (דברים ג, יח): "ועשית הישר והטוב בעיני ה'". "הטוב" – בעיני השמים, "והישר" – בעיני האדם. דברי רבי עקיבה. רבי ישמעאל אומר: אף הישר בעיני השמים והטוב בעיני האדם. ואומר (משלי ג, ד): "ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם", הכריעו חכמים לקיים דברי רבי ישמעאל, שנאמר (דברים יב, כח): "כי תעשה הישר בעיני ה', ואין כאן טוב. ואומר (יהושע כב): "אל אלהים ה' אל אלהים ה' הוא ידע וישראל הוא ידע".

ד. תרם את הראשונה, ואמר: 'הרי זה מארץ ישראל על כל ישראל, וחפה בקטבליאות מפני שאנשי סוריא באין ושוקלין עליה. תרם את השנייה, ואמר: 'הרי זו מעמון וממואב ומכרכין הסמוכין לארץ ישראל על כל ארץ ישראל, וחפה בקטבליאות מפני שאנשי בכל באין ושוקלין עליה. תרם את השלישית, ואמר: 'הרי זה מבבל וממדי, ומדינות הרחוקות מארץ ישראל על כל ארץ ישראל, ולא היה מחפה, זו היתה עשירה מכלם, שהיו בה איסטראות של זהב ודריאפונות של זהב, שמנו קטבליאות ונתערבו השירים, ולא היתה מערבו בשל אשתקד, שפא יצטרכו לתרם, ונמצאו תורמין מן הישנה.

ה. תורמין על המשכון, ועל הגבוי, ועל העתיד לגבות; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: תורמין על המשכון ועל הגבוי, אבל לא על העתיד לגבות. רבי שמעון בן אלעזר אומר: לא היו אומרים אלא באחרונה, שמא יצטרף אחד מארץ ישראל. ונמצא שוקל עם בכל ומועלין בהם כל שנתן. עברה שנתן – אין מועלין בהן, אלו ואלו נופלים ללשכת בדיק הבית.

ו. הנשים היו אורגות בפרכת. בית גרמו היו עושין מעשה לחם הפנים. בית אבטינים היו עושין מעשה הקמרת, נוטלין שברן מתרומת הלשפה.

ז. הפירות והיעים והמזמרות והמזרקות, וכלים שהפנהגים נאותין בהן – באין מתרומת הלשפה. מזבח הזהב, וכלי שרת, בגדי כהנים, ובגדי כהן גדול, ועץ ארון, ואזוב, ושני תולעת – באין מתרומת הלשפה. כבש פרה, אפא שאול אומר: כהנים גדולים עושין אותו משל עצמן, בנאו הראשון ולא שמש עליו ומת, אף על פי שלא שמש עליו – אין חברו משמש עליו, אלא סותרו ובונה אחר תחתיו, ויותר מששים בפרות של זהב

יוצאים עליו. פר הבא על כל המצות ושעירי עבודת פוכבים, בפתחלה היו מוגבין להם; דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: מתרומת הלשכה היו קרבין.

ח. כל קרבנות צבור הקרבין באחד בניסו, בא חדש בזמנו – קרבין מן החדש, ואם לאו – קרבין מן הישן. נתנדבו מעצמן – בשרין, ובלבד שימסרום לצבור. הפרנסים שהותירו מעות לעניים – לא יקחו בהן פרות למחצית שכר, מפני הפסד עניים. אבל לוקחין בהן משער הזול לשער היקר, איזה הוא קיץ המזבח? שלוקחין את העולות ומקצין בהן המזבח.

ט. המקדיש נכסיו והיו בהן דברים ראויין לקרבנות צבור – מניחין לאומנין בשכרן; דברי רבי עקיבה. אומר לו בן עזאי: אינה היא המדה, הפועל שעשה מלאכה בהקדש, בין במנה בין במאתים – לא יאמר: 'תנו לי פרה זו במנה, וטלית זו בחמשים וזו, שאין הקדש מתחלל על המלאכה, אלא על המעות בלבד'. ביצד היו עושין? מפרישין מהן שכר האומנין,

ומחללין אותן על מעות האומנין, ונותנין אותן לאומנין בשכרן, וחוזרין ולקחין אותן מתרומת הלשכה.

י. המקדיש נכסיו, והיה בהן בהמה ראויה לגבי מזבח, זכרים ונקבות. רבי אליעזר אומר: זכרים – ימכרו לצרכי צבור. זבחי עולות ונקבות – ימכרו לצרכי זבחי שלמים, ודמיהן יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית. רבי יוסי אומר: זכרים עצמן יקרבו עולות, ונקבות ימכרו לצרכי זבחי שלמים, ויביא בדמיהן עולות. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: דברי רבי יהושע הן הן דברי רבי אליעזר.

יא. אחד לשלשים יום משערין את הלשכה, כל מי שמכר להן יינות שמנים וסלתות, ואמר: תנו לי מעות מן המטבע היוצא במדינתי – אין שומעין לו, ואם נשפכו בעזרה – נשפכו לו, אם יש לו להביא מתוך ביתו – הרי זה מביא, שלא היו אלו אלא למי שאין לו.

יב. אחד לשלשים יום תורמין את הלשכה. כל מי שמכר יינות שמנים וסלתות, רצה לחזר בו בתוך שלשים – אין שומעין,

אָלָא הוּלְךָ אַצֵּל גִּזְבֵּר, וְגִזְבֵּר מַעֲמִידוֹ אַצֵּל שְׁלַחְנִי, רְצָה אוֹמֵר לוֹ: תֵּן לִי מִיד בְּפָחוֹת מַעֲכָשׁוּ – אֵין בּוֹ מִשּׁוּם רַבִּית, וְלֹא מִפְּנֵי שֶׁהוּא קָדֵשׁ, אָלָא אַף הַמוֹכֵר חִפְּץ לְחַבְרוֹ, עַל מְנַת לְתֵן לוֹ מִכָּאן וְעַד כָּל שְׁנַיִם עֶשֶׂר הַדֵּשׁ, רְצָה אוֹמֵר לוֹ: תֵּן לִי בְּפָחוֹת מַעֲכָשׁוּ – אֵין כָּאן מִשּׁוּם רַבִּית.

יג. אַחַת לְשָׁלְשִׁים יוֹם פּוֹתְחִין אֶת הַלְשָׁכָה, כָּל שְׁמֹכֵר לָהֶם יֵינּוֹת שְׁמָנִים וּסְלִתוֹת, אוֹמֵר לָהֶם: תָּנוּ לִי מִן הַמַּטְבֵּעַ הַיּוֹצֵא בְּמִדְיַנְתִּי – אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ, אָלָא הוּלְךָ אַצֵּל גִּזְבֵּר, וְגִזְבֵּר קוֹדֵחַ וְנוֹתֵן לוֹ מִן הַמַּטְבֵּעַ הָעוֹלָה בְּיָדוֹ לְפִי חֶשְׁבוֹן. רְצָה, מַעֲמִידוֹ אַצֵּל שְׁלַחְנִי, וְשְׁלַחְנִי נוֹטֵלֵן מִמֶּנּוּ, וְנוֹתֵן לוֹ מִן מַטְבֵּעַ הַיּוֹצֵא בְּמִדְיַנְתּוֹ, לְפִי חֶשְׁבוֹן כָּל הַמַּטְבְּעוֹת הַיּוֹצֵאִין בִּירוּשָׁלַיִם.

יד. אֵלּוּ הֵן הַמְּמוֹנֵין שְׁחִיו בַּמִּקְדָּשׁ: יוֹחֲנָן בֶּן גּוּדְגָדָא עַל נְעִילַת שְׁעָרִים, בֶּן טוֹטְפַת עַל הַמִּפְתָּחוֹת, בֶּן דּוּפָאֵי עַל הַלּוּלָב, בֶּן אֲרוֹא עַל הַדּוּכָן. בְּנִימִין עַל הַתְּנּוּרִין, שְׁמוּאֵל עַל הַחֲבִיתִין, וְכֵן מִקְלִישׁ עַל הַמֶּלֶח, בֶּן פֶּלַח עַל הָעֵצִים.

טו. שלשה גזברין מה הן עושין בהן? היו פודין את הערכין, ואת התרמים, ואת ההקדשות, ואת מעשר שני, וכל מלאכת הקדש, בהן היתה נעשית. שבועה אמרכלים מה הן עושין? שבועה מפתחות העזרה בידן, רצה אחד מהן לפתח – אינו יכול, עד שיכנסו בלן. נתכנסו בלן, אמרכלין פותחין וגזברין נכנסין ויוצאין, ולפי כבוד הנכנסין היו יוצאין. אמר רבי יהודה: למה נקרא שמו אמרכל? מפני שמר על הכל. היו פשרין בכהנים ובלוים ובישראלים, מי שיש לו בן ואה, בן קדם לאה, אה ובנו – אה קדם. כל הקדם בנחלה – קדם בשררה, ובלבד שינהג כמנהג אבותיו.

טז. ארבע חותמות היו במקדש, חוטא היה מביא לוגו עמו, חוטא דל כדברי בן עזאי היה מביא לוגו עמו. פשם שהיה לשבת חשאין במקדש, כך היתה בכל עיר ועיר, מפני שעניים בני טובים מתפרנסין מתוכה בחשאי.

יז. שלש עשרה השתחוואות היו במקדש. רבי יהודה אומר: כנגד שער השתחוואה, כנגד פרצה שחיה, ושאר השתחוואות

שֶׁבְמִקְדָּשׁ שָׁעַל גְּבֵי קָרְפָּן חוֹבָה, וְעַל גְּבֵי קָרְפָּן קְבוּעַ, כָּאֵן וְכֵאֵן
 לֹא הִיְתָה שְׁחִיָּה, אֲלֵא פְרִיעָה וּפְשִׁיטָה בְּלֶבֶד.

יח. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אַרְזֵן גָּלָה לְכַבֵּל, שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים-ב ב, יז):
 "לֹא יוֹתֵר דְּבָר אָמַר ה'"; וְאֵין 'דְּבָר' אֲלֵא דְבָרוֹת שְׁבוּ. רַבִּי
 שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: הֲרִי הוּא אוֹמֵר (דְּבָרֵי הַיָּמִים-ב לו, י): "וְלֹתְשׁוּבַת
 הַשָּׁנָה שָׁלַח הַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶצַּר וַיְבִיאֵהוּ בְּבִלְהָ עִם פְּלִי הַמְּדֵת
 בֵּית ה'", אֵלֹו הֵן פְּלִי הַמְּדֵת בֵּית ה': זֶה אַרְזֵן. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן
 לֵקִישׁ אוֹמֵר: אַרְזֵן בְּמִקְוֹמוֹ נִגְנָו, שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים-א ה, ח): "וַיֵּאָרְכוּ
 הַבַּדִּים, וַיֵּרְאוּ רָאשֵׁי הַבַּדִּים מִן הַקֹּדֶשׁ עַל פְּנֵי הַדְּבִיר, וְלֹא יֵרְאוּ
 הַחוּצָה, וַיְהִיו שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה".

יוֹם שְׁנִי, יֵט תִּשְׁרִי

מִסֻּבָּת שְׁקָלִים פָּרַק שְׁלִישִׁי

א. שְׁלֹשָׁה עָשָׂר שׁוֹפְרוֹת הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ, וְכַתוּב עֲלֵיהֶן: תִּקְלִין חֲדָתַיִן, תִּקְלִין עֲתִיקִין, קִינִין וְגוֹזְלֵי עוֹלָה, עֲצִים וּלְבוֹנָה זָהָב לַכַּפֶּרֶת, שֵׁשֶׁה לַנְּדָבָה, תִּקְלִין חֲדָתַיִן שֶׁבְּכֹל שָׁנָה וְשָׁנָה, וְעֲתִיקִין שְׁלֹשָׁה שָׁקֶל אֲשֶׁתֶּקֶד – שׁוֹקֵל שָׁנָה תִּבָּאָה, אֵלּוּ וְאֵלּוּ נִזְכָּרִין לְשׁוֹפְרֵי לְשָׁבָה.

ב. קָנִים, הָאֹמֵר: 'הָרִי עָלַי קֹן' – מִבִּיא דְּמֵי קָנֹו, וְנֹתֵן לְשׁוֹפֵר, הִבִּיא בְּפָחוֹת – אֵין מְקַבְּלִין הֵימָנוּ. הִבִּיא מוֹתֵר – בְּהֵן נֹטֵל דְּמֵי קָנֹו וְנֹתֵן לְשׁוֹפֵר, וּמוֹתֵר אֵל יִפּוֹל לְשׁוֹפֵר שֶׁל נְדָבָה. בְּהֵנִים מְקַבְּלִין אוֹתָן, וְלוֹקְחִין בְּהֵן קִינִין וּמְקַרְבִּין אוֹתָן, הֶחָצִין חֲפָאוֹת וְהֶחָצִין עוֹלוֹת. הָאִשָּׁה שֶׁנִּתְּנָה דְּמֵי קָנָה לְשׁוֹפֵר – אוֹכֶלֶת בְּזִבְחִים לְעֶרְב. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: לֹא הָיָה שׁוֹפֵר לְקָנִים מִפְּנֵי הַתַּעְרוּבוֹת, אֲלָא הָאֹמֵר: הָרִי עָלַי תּוֹרִין – מִבִּיא וְנֹתֵן לְשׁוֹפֵר שֶׁל תּוֹרִין, בְּנֵי יוֹנָה – מִבִּיא וְנֹתֵן לְשׁוֹפֵר שֶׁל בְּנֵי יוֹנָה.

ג. עֲצִים, הָאֹמֵר: 'הָרִי עָלַי עֲצִים' – מִבִּיא דְּמֵי שְׁנֵי גְזָרֵי עֲצִים וְנֹתֵן לְשׁוֹפֵר. בְּהֵנִים מְקַבְּלִין אוֹתָן וְלוֹקְחִין בְּהֵן עֲצִים, וּמְקַרְבִּין אוֹתָן לְגַבֵּי מוֹזְבֵּת, נֹאֲתִין בְּהֵן וְאֵין מוֹעֲלִין בְּהֵן, וְאֵם

הקריבן בחוץ - פטור. אבל אם אמר: 'הרי עלי שני גזירי עצים אלו לגבי מזבחה, מביא שני גזירי עצים ונותן לשופר. ב'הנים מקבלין אותן מפניו ומקריבין אותן לגבי מזבחה. ואין נאותין בהן, אבל מועלין בהן, ואם הקריבן בחוץ - תיב; דברי רבי. וחכמים אומרים: אם הקריבן בחוץ פטור, אלו ואלו נופלין ללשכת דיר העצים.

ד. לבונה, האומר: 'הרי עלי לבונה' - מביא דמי מלא קמין לבונה, ונותן לשופר. ב'הנים מחלקין אותן ולוקחין בהן לבונה, ומקריבין אותה לגבי מזבחה.

ה. זהב, האומר: 'הרי עלי זהב' - מביא דמי דינר זהב, ונותן לשופר. מחלקין אותן ב'הנים, ולוקחין בהן זהב, ועושין אותו רקועי זהב לבית קדשי הקדשים.

ו. ששה לנדבה, כנגד מותר הפאות ואשמות, ומותר קני זבות וקני יולדות ואשם קרבן גזיר ומצרע. האומר: 'מנה זו לנדבה', 'סלע זו לנדבה' - מביא ונותן לשופר של נדבה. ב'הנים

מחלקין אותן ולוקחין בהן עולות, הבשר לשם והעורות של
בהנים.

ז. מעות שנמצאו לפני סוחר בבהמה, לעולם מעשר. ובהר
הבית חלון, ובירושלים, בשאר ימות – השנה חלון, ובשעת
הרגל – הפל מעשר. אמר רבי יוסי: אלו דברי בית שמאי,
ובית הלל אומרים: לעולם מעשר, הוין מן הנמצאים בהר
הבית בשאר ימות השנה של חלון.

ח. בשר שנמצא בעזרה, מחרוזות – מתר, שאין עושין בשר
הקדש מחרוזות. שעל גבי אשפה – בכל מקום אסור.

ט. נכרי שהביא שלמיו, נתנן לישראל – ישראל אוכלן. נתנן
לכהן – הכהן אכלו. גר שמת ובזבזו את נכסיו, ואחר כך נודע
שהן של הקדש – מוציאין מידן.

י. אמר רבי יוסי: האוכל קדשי קדשים לאחר זריקת דמים –
משלם את הקרן ואין משלם את החמיש. רבי ישמעאל בנו של

רבי יוחנן בן ברוקה אומר: משלם קרן וחמש לפהנים, וכהנים לוקחין בהן שלמים, ומקריבין אותן לגבי מזבח.

יא. פרכת, ארבה ארבעים אמה ורחבה עשרים אמה, והיתה נארגת תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משור מעשה חושב. אחרת היתה שם - ארבה עשרים אמה ורחבה עשר אמה, והיתה נארגת תכלת וארגמן ותולעת שני, ושש משור מעשה רוקם, והיתה פרוסה על פתחו של היכל מבחוץ. רבי יהודה אומר: זו שמוציאין אותה מבפנים, והיתה מקפלת אחד לשנים ושנים לארבעה. היתה פרוסה על פתחו של היכל מבחוץ. אמרו לו: מי ששמש בקדשה חמורה - תחזור תשמש בקדשה קלה? דבר אחר: בזו כתוב (שמות כו, א): "מעשה חשב", ובזו כתוב (שמות כו, לו): "מעשה רקם". רבי נחמיה אומר: בזו כתוב 'מעשה חשב' - שני פרצופות, ובזו כתוב מעשה רקם - פרצוף אחד, אלא שמוציאין זה אותה מבפנים. היתה מקפלת אחד לשנים ושנים לארבעה, והיתה נתונה בעליה בנגד התחתונה, שנאמר (שמות כו, לג): "והכדילה הפרכת לכם בין הקדש" וגו'. רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר: שתי פרוכות היו

שָׁם, אַחַת פְּרוּסָה וְאַחַת מְקַפְּלָת, נִטְמָאָה פְּרוּסָה – פּוֹרְסִין אֶת
הַמְּקַפְּלָת, בְּעֶרְב יוֹם הַכַּפּוּרִים מִכְּנִיסִין אֶת הַחֲדָשָׁה וּמוֹצִיאִין
אֶת הַיִּשָּׁנָה.

יב. בְּשֵׁר קָדְשֵׁי קָדְשִׁים שְׁנַטְמָא, בֵּין בָּאֵב הַטְּמָאָה וּבֵין בּוֹלַד
הַטְּמָאָה, בֵּין מִבְּפָנִים בֵּין מִבְּחוּץ. בֵּית שְׁמוּאֵי אוֹמְרִים: הַכֹּל
יִשְׂרָף בְּפָנִים, חוּץ מִשְׁנַטְמָא בָּאֵב הַטְּמָאָה בְּחוּץ. וּבֵית הַלֵּל
אוֹמְרִים: הַכֹּל יִשְׂרָף בְּחוּץ, חוּץ מִשְׁנַטְמָא בּוֹלַד הַטְּמָאָה
מִבְּפָנִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מִה שְׁנַטְמָא בָּאֵב הַטְּמָאָה, בֵּין
מִבְּפָנִים בֵּין מִבְּחוּץ – יִשְׂרָף בְּחוּץ, וְשְׁנַטְמָא בּוֹלַד הַטְּמָאָה, בֵּין
בְּחוּץ בֵּין בְּפָנִים – יִשְׂרָף בְּפָנִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּדַבְּרֵי בֵּית
שְׁמוּאֵי. וְרַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: כְּדַבְּרֵי בֵּית הַלֵּל.

יג. אֵיבְרֵי תְּמִיד שְׁאֲמְרוּ 'נֹתְנִין לְמִטָּה' – נִתְּנִין מִחֲצֵי כֶּכֶשׁ
וּלְמִטָּה בַּמְּזֻרָה, וְשְׁאֲמְרוּ 'נִתְּנִין לְמַעְלָה' – נִתְּנִין מִחֲצֵי כֶּכֶשׁ
וּלְמַעְלָה בַּמַּעְרָב. רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקָשְׂיָא אוֹמֵר: אֵלוֹ וְאֵלוֹ נִתְּנִין
מִחֲצֵי כֶּכֶשׁ וּלְמִטָּה, אֵלָּא שֶׁהַתְּמִידִין בַּמַּעְרָב וּמוֹסְפִין בַּמְּזֻרָה,
וְשָׁל רֵאשֵׁי חֲדָשִׁים נִתְּנִין תַּחַת כְּרַכְבַּ הַמְּזֻבָּח מִלְּמִטָּה. אֵיזָה

הוא ברכב המזובח? בין קרן לקרן, מקום הלוח רגלי הפתנים
ואילך.

יד. גר מעכב לאכול בזבחים, עד שיביא קנו. הביא פרידה
אחת - אוכל בזבחים לערב. כל חיבי קנין שבתורה - חצין
חטאות וחצין עולות, חוץ מקנו של גר, שאף על פי שהן חובה
- שתיחן עולות. רצה להביא חובתו מן הבחמה - יביא. הביא
עולות בהמה לספירתו - יצא. מנחות ונסכים - לא יצא, לא
אמרו 'מן' אלא להקל עליו. הביא לצרעתו - יחזור ויביא
לכפרתו. לנזירתו - יחזור ויביא לכפרתו. קנו של גר - אין
נוהגת אלא בפני הבית, וצריך להביא מעכשו. רבי שמעון
אומר: אין צריך להביא מעכשו מפני תקלה.

טו. מפני מה אמרו שקלים אין נוהגין אלא בפני הבית? לפי
שאין תורמין מן הישנה, ומפני מה אמרו בפורים אין נוהגין
אלא בפני הבית? משום שנאמר (שמות כג, יט): "ראשית בכורי
אדמתך תביא בית ה' אלהיך", כל זמן שיש לך בית - יש לך
בפורים. אין לך בית - אין לך בפורים.

טז. כִּיחַן גָּדוֹל אֵין נִכְנָם לְעִזְרָה לְעִבּוּדָה, אֶלָּא אִם בֵּן נִמְשַׁח שְׁבָעָה וְנִתְרַבָּה שְׁבָעָה, אַף עַל פִּי שְׁלֹא נִמְשַׁח שְׁבָעָה וְנִתְרַבָּה שְׁבָעָה וְעָבַד – עִבּוּדָתוֹ בְּשָׂרָה. כִּיחַן הַדְּיוֹט, אֵין נִכְנָם לְעִזְרָה לְעִבּוּדָה, אֶלָּא אִם בֵּן הִבִּיא עֲשִׂירִית הָאִיפָה מִשְׁלֹו, וְעוֹבְדָה בְּיָדוֹ, אַף עַל פִּי שְׁלֹא הִבִּיא עֲשִׂירִית הָאִיפָה מִשְׁלֹו, וְעוֹבְדָה בְּיָדוֹ, וְעָבַד – עִבּוּדָתוֹ בְּשָׂרָה. בֵּן לְוִי אֵין נִכְנָם לְעִזְרָה לְעִבּוּדָה, אֶלָּא אִם בֵּן לָמַד חֲמִשׁ שָׁנִים, שְׁנַאָמַר (בַּמִּדְבָּר ה, כד): "זֹאת אֲשֶׁר לְלוֹיִם מִבֶּן חֲמִשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה", וְלַחֲלָן הוּא אֹמֵר (בַּמִּדְבָּר ד, א): "מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה", אִם נֶאֱמַר 'מִבֶּן חֲמִשׁ וְעֶשְׂרִים', לָמָּה נֶאֱמַר 'מִבֶּן שְׁלֹשִׁים'? וְאִם נֶאֱמַר 'מִבֶּן שְׁלֹשִׁים', לָמָּה נֶאֱמַר 'מִבֶּן חֲמִשׁ וְעֶשְׂרִים'? אֶלָּא כָּל אוֹתָן שָׁנִים שֶׁמִּבֶּן חֲמִשׁ וְעֶשְׂרִים וְעַד בֵּן שְׁלֹשִׁים הָיָה לָמַד, מִכָּאן וְאֵילָף מְקַרִּיבִין אוֹתוֹ לְעִבּוּדָה, מִכָּאן אָמְרוּ: כָּל שְׂאִינוּ מִרְאָה סִימָן טוֹב בְּמִשְׁנָתוֹ בְּתוֹךְ חֲמִשׁ שָׁנִים – שׁוֹב אֵינוּ מִרְאָה. רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר: שְׁלֹשׁ שָׁנִים, שְׁנַאָמַר (דְּנִיאל א, ד-ה): "וְלִגְדָלְם שָׁנִים שְׁלֹשׁ, וְלִלְמָדָם סֶפֶר וְלִשׁוֹן בְּשָׂדִים".

יז. זָקוּ, אֵין מוֹשִׁיבִין אוֹתוֹ בְּלִשְׁכַּת הַגְּזִית אֶלָּא אִם בֵּן נִעֲשָׂה דִין בְּעִירוֹ, מִשְׁנַעֲשָׂה דִין בְּעִירוֹ – מַעֲלִין וּמוֹשִׁיבִין אוֹתוֹ בְּהַר

הבית, משם מעלין ומושיבין אותו בחיל, משם מעלין ומושיבין אותו בלשכת הגזית.

יום שלישי, כ' תשרי

מסכת יומא פרק ראשון

א. לפה מפרישין כהן גדול מביתו ללשכת פלהדרין? פירש רבי יהודה בן בתירה: שמוא תמצא אשתו ספק נדה ויבא עליה, ונמצא טמא שבעת ימים. רבי יהודה אומר: "לשכת בלוטין"¹ – קורין אותה.

ב. כל הלשכות שבמקדש – פטורות מן המזוזה, חוץ מלשכת פלהדרין, מפני שהוא בית דירה לכהן גדול שבעת ימים בשנה. אמר רבי יהודה: וכי לא היה שם בית דירה אלא זו

¹ לשכת שרים.

בלבד? אלא כל שהוא בית דירה - חיב. כל שאינה בית דירה - פטורה.

ג. כל הלשכות שבמקדש - רשות היחיד לשבת ורשות היחיד לטמאה, חוץ מלשבת תימן ושמן, שיש להם שני פתחים, זה בנגד זה. אבא שאול היה קורא אותה: "לשבת בית שמניא". רבי יהודה אומר: כל לשכה שבמקדש שיש לה שני פתחים, זה בנגד זה, כגון שער עזרה - רשות היחיד לשבת, ורשות הרבים לטמאה.

ד. למה מפרישין כהן אחר תחתיו? שפא יארע בו פסול - ישמש תחתיו, וכהן גדול חוזר לכהונה גדולה, וזה שישמש תחתיו כל מצות כהונה גדולה עליו; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: אף על פי שאמרו: 'כל מצות כהונה גדולה עליו, אינו כשר, לא לכהן גדול ולא לכהן הדיוט'. אומר רבי יוסי: מעשה ביוסף בן אלם מצפורי, שארע פסול בכהן גדול וישמש תחתיו, לאחר שיצא, אומר למלך: פר ושעיר שקרבין היום, משל מי היו? משלי או משל כהן גדול? ידע המלך על מה אומר לו,

אמר לו המלך: 'מה זה בן אלם? לא דיך ששמשות תחת פהן גדול, שעה אחת לפני מי שאמר ויהי העולם, אלא שאתה מבקש לפזל לך כהונה גדולה?! באותה שעה, ידע יוסף בן אלם שהוסע² מן הכהונה גדולה.

ח. ביצד פהן גדול נוטל חלק בראש? אומר: זו חטאת שלי, זה אשם שלי, חלה אחת משתי חלות, ארבע וחמש חלות מלחם הפנים. רבי אומר: אנו שיהא זה נוטל מחצה, שנאמר (ויקרא ב, א): "והיתה לאהרן ולבניו" – מחצה לאהרן ומחצה לבניו. במה דברים אמורים? בקדשי מקדש, אבל בקדשי הגבול – אחד כהן גדול ואחד כהן הדיוט חולקין בשונה.

ו. מצות כהן גדול להיות גדול מאחיו: בנוי בכח, בעשר, בחכמה ובמראה. אין לו – מנין שיגדלוהו אחיו תפלה? נאמר (ויקרא כא, ט): "וחכהן הגדול מאחיו" – שיגדלוהו אחיו. אמרו עליו על פינחס איש חבתה, שעלה גורלו להיות כהן גדול, והלכו אחריו גזרין ואמרכלין, ומצאוהו פשוט חוצב,

² שהסתלק.

וּמָלְאוּ אֶחָדֵינוּ אֶת הַמְּהַצֵּב דִּינָרֵי זָהָב. אָמַר רַבִּי הֲנִנְיָא בֶן גַּמְלִיאֵל: וְכִי סֵתַת הָיְהָ? וְהֲלֹא הִתְנַנְנוּ הָיְהָ³? וּמִצְאוּהוּ כְּשֶׁהוּא חוֹרֵשׁ, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר בְּאַלְיָשָׁע (מְלָכִים-א יט, יט): "וַיִּלְךָ מִשָּׁם וַיִּמָּצֵא אֶת אֲלִישָׁע בֶּן שַׁפְטָן וְהוּא חָרֵשׁ לְשָׂנִים עֹשֶׂה צְמֻדִים לְפָנָיו וְהוּא בְּשָׂנִים הָעֹשֶׂה", מִשְׁרַבּוּ מְלָכִים, הִתְקַנְנוּ לְהִיטֵל מַעֲמִידֵי כְּהֵנִים, הֵיוּ מַעֲמִידִים אוֹתָם בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה.

ז. לָמָּה פָּרַשׁ וּבֹכָה? מִפְּנֵי שֶׁצָּרִיכִים לְהִשְׁבִּיעַ. וְלָמָּה צָרִיכִין לְהִשְׁבִּיעַ? שֶׁכִּבֵּר הָיְהָ מַעֲשֶׂה בְּבֵיתוֹס אֶחָד, שֶׁהִקְטִיר עַד שֶׁהוּא בָּא בַּחוּץ, וַיֵּצֵא עֵנַן הַקְּטָרֶת וְהִרְתִּיחַ אֶת כָּל הַבַּיִת, שֶׁהָיוּ הַבַּיִתוֹסִין אוֹמְרִים: "יִקְטִיר עַד שֶׁהוּא בַּחוּץ, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא טו, ב): "כִּי בָּעֵנַן אֲרָאָה עַל הַפְּפֹרֶת". אָמְרוּ לָהֶם חֲכָמִים: וְהֲלֹא כִּבֵּר נֶאֱמַר (וַיִּקְרָא טו, יג): "וַנִּתֵּן אֶת הַקְּטָרֶת עַל הָאֵשׁ לְפָנָי ה'", אִם כֵּן, מָה תִּלְמוּד לֹאֹמַר: "כִּי בָּעֵנַן אֲרָאָה עַל הַפְּפֹרֶת" – מִלְּמַד שֶׁנִּתֵּן בָּהּ מַעֲלָה עֲשׂוּ, הֵא אִם לֹא נִתֵּן בָּהּ מַעֲלָה עֲשׂוּ, אוֹ שֶׁחִסַּר אַחַת מִכָּל סְפִינָה – חַיֵּב מִיָּתֵהּ. בְּשִׁינְיָא, אָמַר לְאַבְדִּי: כָּל יְמֵיכֶם הָיִיתֶם דוֹרְשִׁין, וְאִין אַתֶּם עוֹשִׂין, עַד שֶׁעֲמַדְתִּי

³ וְאִנּוּ בְּקוֹאִים בְּכָל הַנְּעִשָׂה יוֹתֵר מִכֶּם.

וְעִשִּׂיתִי אֲנִי! אָמַר לוֹ: אַף עַל פִּי שְׁאֲנוּ דוֹרְשֵׁין – אֵין אָנוּ עוֹשִׂין, וְשׁוֹמְעִין לְדַבְרֵי חֲכָמִים, תְּמַחְנִי עָלֶיךָ אִם תִּאָרֶיךָ יָמִים, לֹא שָׁחָה שְׁלֹשָׁה יָמִים וּנְתַנּוּהוּ בְקָבֶר.

ח. אֵיזוֹ הִיא אֲצַבֵּעַ צְרָדָה? זוֹ אֲצַבֵּעַ גְּדוּלָה שֶׁל יָמִין, בְּפֶה וְלֹא בְּנֶבֶל וְלֹא בְּכַנּוֹר, מַה הָיוּ אוֹמְרִים? (תְּהִלִּים קכז, א): "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְשַׁלְמוֹה אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת" וְגו', לֹא הָיוּ יֹשְׁנִים כָּל הַלַּיְלָה, אֲלֹא שְׁקוֹרִין בְּנֶגֶד כַּתֵּן גְּדוּל, כְּדֵי לְעַמְקוֹ בַּתּוֹרָה, כִּף הָיוּ נוֹהֲגִין בְּגְבוּלֵין, אַחַר חֲרַבַּן הַבַּיִת זָכַר לְמַקְדָּשׁ, אֲבָל הָיוּ חוֹטְאִין.⁴

ט. בֵּיצַד נִכְנָסִין לְלִשְׁכַּת הַגְּזִיתָה? מְקִיפִין וְעוֹמְדִין בְּמִין בְּכוֹלֵי־אֶרֶץ,⁵ הַמְּמַנְהָ בָּא וְנוֹטֵל מִצְנַפְתּוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן – יוֹדְעִין שְׁמֹמְנוּ פִּים מִתְחִיל. לֹא הָיוּ מוֹצִיאִים שְׁתֵּים אֶלָּא אַחַת אַחַת, הִיחִידִים שְׁבִהֵן מוֹצִיאִין שְׁתֵּים, וְלֹא הָיוּ מוֹנִין אֶת הִיתְרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא הָיָה פִּים לְמַחְתָּה, אֲלֹא מִי שְׁזָכָה בְּקַטְרֵת,

⁴ אֲנָשִׁים וְנָשִׁים מְשַׁחֲקִים יַחַד וּבָאִים לִידֵי עֲבָרָה.

⁵ תְּכַשִּׁיט עֵגֶל.

אומר לזה שעמו: 'זכה עמי במחנתה! רבי אליעזר בן יעקב
אומר: לא היה פים לחלבים ואמורים, אלא מי שהיה מעלה
אכרים לכבש - מעלה אותן לגבי המזבח.

י. מעשה בשני פהנים שהיו רצין ועולין בכבש, קדם אחד מהן
את חברו לתוך ארבע אמות שלו, נטל ספין ותקע לו בלבו.
בא רבי צדוק ועמד על מעלות האולם, ואמר: שמעוני! אחינו
בית ישראל! הרי הוא אומר (דברים כא, א): "כי ימצא חלל וגו',
ויצאו זקניה ושופטיה, ומדדו"; בואו ונמדד! על מי ראוי להביא
עגלה? על התיכל או על העזרות? געו! כל העם אחריו בכניה.
ואחר כך בא אביו של תינוק, אמר להם: אחינו! אני פפרתכם!
עדין בני מפרפר, וספין לא נטמא! ללמדך, שטמאת ספין קשה
להם לישראל, יותר משפיכות דמים. וכן הוא אומר (מלכים-ב כא,
טז): "וגם דם נקי שפך מנשה הרבה מאד, עד אשר מלא את
ירושלים פה לפה", מכאן אמרו: בעון שפיכות דמים - שכניה
נעלת ומקדש נטמא.

יא. אָמַר לָהֶם תְּמַמְנָה: בּוֹאוּ וְהַפִּיסוּ! מִי שׁוֹחֵט? מִי זוֹרֵק? מִי מִדְּשֵׁן אֶת מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי? מִי מִדְּשֵׁן אֶת הַמְּנוֹרָה? מִי מַעֲלָה אֲבָרִין לִכְבֹּשׁ? הָרֹאשׁ וְהַרְגֵּל, שְׁתֵּי הַיָּדִים, הָעֵקֶץ וְהַרְגֵּל הַחֹזֶה וְהַגְּרָה, וְשְׁתֵּי הַדְּפָנוֹת, הַקָּרְבִּים וְהַפֶּלֶת, וְהַחֲבִיתִים וְהַיָּיִן; אֵלּוּ דִבְרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן אִישׁ הַמְצַפָּה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: הָרֹאשׁ, וְהָעֵקֶץ, וְהַרְגֵּל, וְשְׁתֵּי דְפָנוֹת, וְשְׁתֵּי יָדַיִם, הַחֹזֶה וְהַגְּרָה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: הָרֹאשׁ וְהַרְגֵּל, וְשְׁתֵּי הַיָּדִים, הַחֹזֶה וְהַגְּרָה, וְשְׁתֵּי דְפָנוֹת, הָעֵקֶץ וְהַרְגֵּל. רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: הָרֹאשׁ וְהַרְגֵּל, וְהַחֹזֶה וְהַגְּרָה, שְׁתֵּי דְפָנוֹת, וְהָעֵקֶץ וְהַרְגֵּל, וְשְׁתֵּי הַיָּדִים. אָמַר בֶּן עֻזַּי לְרַבִּי עֲקִיבָא, מִשּׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: דֶּרֶךְ הַלּוּכּוֹ הִיא קָרֵב, הָרֹאשׁ וְהַרְגֵּל, הַחֹזֶה וְהַגְּרָה, שְׁתֵּי דְפָנוֹת, הָעֵקֶץ וְהַרְגֵּל – עֲשֶׂרָה כְּהֲנָיִם זֹכִים בּוֹ, פְּעָמִים אַרְבָּעָה עֶשֶׂר, פְּעָמִים חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר, פְּעָמִים שֵׁשָׁה עֶשֶׂר.

יב. אֵיל קָרֵב בְּאֶחָד עֶשֶׂר, כְּבָשִׁי צְבוּר בְּשִׁמּוֹנָה, שְׁאִין עִמָּהֵן חֲבִיתִין. פֶּר קָרֵב בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה: הָרֹאשׁ וְהַרְגֵּל – שְׁנַיִם אוֹחֲזִין בְּרַגְלָא, וּמַעֲלִין אוֹתָהּ לְגַבִּי מִזְבֵּחַ. שְׁלֹשָׁה אוֹחֲזִין בְּגֵרָה וּמְקַרְבִּין אוֹתָהּ לְגַבִּי מִזְבֵּחַ. בְּמָה דְבָרִים אָמּוּרִים? בְּקַרְבָּנוֹת

הצבור, אבל קרבנות יחיד, כל הרוצה להקריב - מקריב.
מעשה בכניה של מרתה בת ביתום, שהיה אחד מהם נוטל
שתי ירכות בשתי אצבעותיו משור, לקוח באֵלף דינרין, והיה
מהלך עקב בצד גודל ומעלה אותן לגבי מזבח.

יג. מהו אומר: 'על פני המזרח עד שפחכרון'? רבי אומר: אינו
דומה תמור של לבנה לתמור של חמה, תמור לבנה - מתמר
ועולה כמקל, תמור של חמה - מפציע לכאן ולכאן. אבא יוסי
בן חנן אומר: ברקאי.

יד. בהן גדול שיוצא מן העזרה לדבר עם חברו ומפליג - טעון
טבילה. שאלו את בן זומא: מה טעם לטבילה זו? אומר להן:
אם הנבנם מקדש לקדש, מקום שענוש פרת - טעון טבילה,
הנבנם מחל לקדש, ממקום שאינו ענוש פרת - אינו דין
שיטען טבילה? רבי יהודה אומר: לא היתה טבילה זו, אלא
מפני הפרך, פעמים שהטמאה ישנה בידו, מתוך שהולך לטבל
- נזכר שהוא טמא, וחוזר ובא לו.

טו. כְּהֲנִים שְׁלֵא טָבְלוּ, וְלֹא קִדְּשׁוּ יְדֵיהֶם וְרִגְלֵיהֶם, וְכֵן כִּהֵן גְּדוֹל שְׁלֵא טָבַל וְלֹא קִדְּשׁ יָדָיו וְרִגְלָיו, בֵּין עֲבוּדָה לְעֲבוּדָה, וּבֵין בְּגָדִים לְבְּגָדִים, וְעָבְדוּ – עֲבוּדַתְּן כְּשָׂרָה, אֲבָל כְּהֲנִים שְׁלֵא טָבְלוּ, וְלֹא קִדְּשׁוּ יְדֵיהֶם וְרִגְלֵיהֶם, וְכֵן כִּהֵן גְּדוֹל שְׁלֵא טָבַל, וְלֹא קִדְּשׁ יָדָיו וְרִגְלָיו מִן הַפִּיּוֹר, וְעָבְדוּ – עֲבוּדַתְּן פְּסוּלָה. אֶחָד כִּהֵן גְּדוֹל, וְאֶחָד כִּהֵן הַדְּיוּט שֶׁשָּׁמְשׁוּ שְׁחָרִית, שְׁלֵא רָחְצוּ יְדֵיהֶם וְרִגְלֵיהֶם – חֵיבִין מִיָּתֵהּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ל, כ): "כְּבֹאֵם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד" וְגו'. הִיָּה עוֹמֵד וּמְקָרִיב כָּל חֲלִילָה – טָעוֹן קִדּוּשׁ יָדַיִם וְרִגְלַיִם, שֶׁהָיָה רַבִּי אוֹמֵר: הַלִּינָה פּוֹסְלַת בְּקִדּוּשׁ יָדַיִם וְרִגְלַיִם. רַבִּי אֱלֶעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֲפֹלוּ עוֹסֵק בְּעֲבוּדָה כָּל שִׁבְעַת יָמִים – אֵין חֲלִינָה פּוֹסְלַת בְּקִדּוּשׁ יָדַיִם וְרִגְלַיִם.

טז. חָמֵשׁ טְבִילוֹת הָיוּ שֵׁם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, כֻּלָּם בְּקִדְּשׁ בְּבֵית הַפְּרֻזָּה, חוּץ מִן הָרֵאשׁוֹנָה, שֶׁחֲתִינָהּ בַּחֹל עַל גַּב שַׁעַר הַמַּיִם, וּבְצַד לְשִׁכְתוֹ הָיְתָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עֲשֵׂשׂוֹת שֶׁל בְּרֻזַל הָיוּ מִרְתִּיחוֹן מְעַרְב יוֹם הַכַּפּוּרִים, וּמִטְּוִילִין לְתוֹךְ הַצּוֹנֵן, כְּשֶׁבִיל שֶׁתְּפִיג צִינָתָן.

יז. תכל שלשים מנה אלו נוטל מן התקדש, אם רצה להוסיף – מוסיף משלו. מעשה בישמעאל בן פאבי שעשתה לו אמו פתנת מפאה מנה, והיה עומד ומקריב על גבי המזבח. שוב מעשה בן רבי אלעזר בן הרסום, שעשתה לו אמו פתנת משתי רבוא, והיה עומד ומקריב על גבי המזבח, והורידוהו אחיו הכהנים, מפני שנראה מתוכה ערום. האשה שעשתה פתנת לבנה – בשרה, ובלבד שתמסרנה לצבור. אחד בגדי כהן גדול ואחד בגדי כהן הדיוט – באין מתרומת הלשכה.

יום רביעי, כא תשרי

מסכת יומא פרק שני

בא כיצד הוא מתודה? אומר: אנא השם! עויתי, פשעתי, חטאתי לפניך, אני וביתי, אנא השם! כפר נא על העונות ועל הפשעים ועל החטאים, שעויתי ופשעתי ושחטאתי לפניך, אני וביתי, כפתוב בתורת משה עבדך (ויקרא טו, ל): "כי ביום

הָיָה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם" וְגו'. וְאָמַר (שם טו, כא): "וְהִתְנַדָּה עָלָיו אֶת כָּל עֲזוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵת כָּל פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל חַטָּאתָם"; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אֹמְרִים: עֲזוֹת – אֵלֹה הַזְּדוֹנוֹת, פְּשָׁעִים – אֵלֹה הַמְּרָדִים, חַטָּאִים – אֵלֹה הַשְּׂגָגוֹת, וּמֵאַחַר שֶׁהִתְנַדָּה עַל הַזְּדוֹנוֹת וְעַל הַמְּרָדִים, חוֹזֵר וּמִתְנַדָּה עַל הַשְּׂגָגוֹת? אֵלֶּא כִּךָ הִיָּה מִתְנַדָּה: אֲנִי הַשֵּׁם! חַטָּאתִי, עֲוִיתִי, פְּשָׁעֵתִי לְפָנֶיךָ, אֲנִי הַשֵּׁם! כִּפֹּר נָא לְחַטָּאִים וְלְעֲזוֹת וְלְפְשָׁעִים, שְׁחַטָּאתִי וְשַׁעֲוִיתִי וְשִׁפְשָׁעֵתִי לְפָנֶיךָ אֲנִי וּבֵיתִי, כִּפְתּוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה עֲבָדְךָ: "כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם לְמַהֵר אֶתְכֶם" וְגו', וְהֵן עוֹנִין אַחֲרָיו: 'בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד'; שֶׁכֵּן מְצִינּוּ דְרָךְ כָּל הַמִּתְנַדִּין, דְּוֹד אָמַר (תְּהִלִּים קו, ו): "חַטָּאֲנוּ עִם אֲבוֹתֵינוּ הָעוִינּוּ וְהִרְשָׁעֲנוּ", שְׁלֵמָה אָמַר (מְלָכִים-א ח): "חַטָּאֲנוּ עוִינּוּ רְשָׁעֲנוּ". דְּנִיָּאל אָמַר (דְּנִיָּאל ט, טו): "חַטָּאֲנוּ וְעוִינּוּ וְהִרְשָׁעֲנוּ וּמְרָדְנוּ", אֵלֶּא מֵהוּ שְׁמִשָּׁה אֹמַר (שְׁמוֹת לד, ז): "נִשְׂא עוֹן וּפְשָׁע וְחַטָּאת וְנִקָּה?" אֵלֶּא כִּךָ הִיָּה מִתְנַדָּה: חַטָּאתִי וְעֲוִיתִי וּפְשָׁעֵתִי לְפָנֶיךָ, אָמַר מֹשֶׁה לְפָנֶיךָ חֲקֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם! בְּשַׁעַת שִׁישְׂרָאֵל חוֹטָאִין לְפָנֶיךָ וְעוֹשִׂין תְּשׁוּבָה – עֲשֵׂה לָהֶם זְדוֹנוֹת כְּשְׂגָגוֹת.

ב. בא לו למזרח העזרה, לצפון המזבח, הסגן בימינו, וראש בית דין בימינו, וראש בית אב משמאלו, ושם שני שעירים, ופניהם כלפי העם, ואחוריהם כלפי הקדש. כהן גדול, פניו כלפי הקדש, עשרה פעמים מזכיר את השם בו ביום, ששה לפר שלשה לשעיר ואחד לגולות, וכלפי היתה שם, ובה שני גולות, של אשכרוע היו, ועשאן בן גמלא של זהב, ומזכירין אותו לשבח.

ג. בן קטין עשה שנים עשר דד לפיור, שנים עשר כהנים מקדשין ממונו, שמתחלה לא היו בו אלא שנים, ושני כהנים מקדשין הימנו, ומזכירין אותו לשבח. מונבו המלך עשה כל ידות הספינין של יום הכפורים של זהב, ומזכירין אותו לשבח, הילני המלכה אמו עשתה נברשת של זהב שעל פתח ההיכל, שבשעה שחמה זורחת, היו נצוצות יוצאין הימנה, ויודעין שחמה זורחת, אף היא עשתה טבלא של זהב, שפרשת סוטה פתובה עליה, כל השערים שהיו שם נשתנו להיות של זהב, חוץ משערי נקנור, מפני שנעשה בהן גם. ויש אומרים: מפני

שנחשתן מוצהבת היתה. רבי אליעזר בן יעקב אומר: נחשתא קלניתא⁶ היתה, והיתה יפה כזהב.

ד. מהו נסים נעשו לדלתותיו? אמרו: כשהלך נקנור להביא דלתותיו מאלכסנדריא של מצרים, עמד עליהן נחשול שפנים לטבעו, ונטלו אחד מהן – והטילוהו לים, ועדין לא נח הים מועפו, בקשו להטיל את חברתה, עמד הוא וכרכה, אמר להם: הטילוני עמה! מיד נח הים מועפו, והיה מצטער על חברתה, כיון שהגיע לנמל של עכו, היתה מבצבצת ויוצאה מתחת דפני הספינה, ויש אומרים: בריה שבים בלעתה והקיאתה ליבשה, ועליה אמר שלמה (שיר השירים א, יז): "קורות בתינו ארזים רהיטנו ברותים" – אל תקרי ברותים אלא ברית ים.

ה. של בית גרמו היו בקיאיין במעשה לחם הפנים ולא רצו ללמד, שלחו חכמים והביאו אפונים מאלכסנדריא של מצרים, היו יודעין לאפות כמותן, ולא היו יודעין לרדות כמותן, שהללו מסיקין מבחויץ ואופין מבחויץ, והללו מסיקין מבפנים. הללו

⁶ מנקהת.

פיתן מתעפשת והללו אין פיתן מתעפשת. וכשידעו חכמים בדבר, אמרו: כל מה שפרא הקדוש ברוך הוא – לכבודו ברא, שנאמר (ישעיה מג, ז): "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו". שלחו להן ולא באו, עד שכפלו להן בשכרן, שנים עשר מנה היו נוטלין בכל יום, והיום עשרים וארבעה; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: עשרים וארבעה היו נוטלין בכל יום, חזרו להיות נוטלין ארבעים ושמונה. אמרו להם חכמים: מה ראיתם שלא ללמד? אמרו להם: יודעין היו בית אבא, שבית זה עתיד לחרב, שמא ילמד אדם שאינו הגון ויעשה לפני עבודת פוכבים בדרך שעושין לפני המקום. ובדבר הזה היו מזכירין אותן לשבח, שמעולם לא נמצאת פת נקיה ביד בניהן ובנותיהן מעולם, שלא יאמרו: "מלחם הפנים היו גזונין"; לקים מה שנאמר (במדבר לב, כב): "והייתם נקים מה' ומישראל".

ו. של בית אבטינם היו בקיאיין בפטום הקטרת ובמעלה עשן, ולא רצו ללמד. שלחו חכמים והביאו אמנין מאלפסנדריא של מצרים, והיו יודעין לפטם כמותן, אלא שאין בקיאיין במעלה עשן, של בית אבטינם הייתה מתמרת ועולה עד הקורות,

ואחר כך פוּשָׁה ויורדת למטה, של אֲלֶכְסַנְדְּרִין הִיְתָה פוּשָׁה מִיָּד, וּבְשִׁידְעוּ חֲכָמִים בְּדָבָר, אָמְרוּ: כָּל מִזָּה שֶׁבָּרָא – לְכָבוֹדוֹ בָּרָא, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי טו, ד): "כָּל פֶּעַל לְמוֹעֲנָהוּ", שָׁלְחוּ אֵלֵיהֶם חֲכָמִים וְלֹא בָּאוּ, עַד שֶׁכִּפְּלוּ לָהֶם שִׁכְרָם, שְׁנַיִם עָשָׂר מִנָּה הָיוּ נוֹטְלִין בְּכָל יוֹם, חֲזָרוּ לְהִיּוֹת נוֹטְלִים עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה; וְדָבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה הָיוּ נוֹטְלִין בְּכָל יוֹם, חֲזָרוּ לְהִיּוֹת נוֹטְלִין אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה מִנָּה. אָמְרוּ לָהֶם חֲכָמִים: מַה רְאִיתֶם שְׂלֵא לְלַמּוֹד? אָמְרוּ לָהֶם: יוֹדְעִין הָיוּ בֵּית אָבָא, שְׁבִית זֶה עֲתִיד לְחַרֵּב, אָמְרוּ: שְׂמֹא יִלְמַד אָדָם שְׂאִינוּ חֲגוּן וְיִהְיֶה מִפְּטָם לְפָנֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים כְּדָרָךְ שֶׁמִּפְּטָמִים לְפָנֵי הַמָּקוֹם. וְעַל דָּבָר זֶה מְזַבְּרִין אוֹתָם לְשִׁבְחָה – שְׂלֵא יִצְאָה מִהֵן אִשָּׁה מִבְּשִׁמַּת לְעוֹלָם, וְלֹא עוֹד, אֵלֶּא בְּשָׂהִיו נוֹשְׂאִים אִשָּׁה מִמָּקוֹם אַחֵר, מִתְּנִין עִמָּה: – 'שְׂלֵא תִתְּבַשְׂמִי! כְּדֵי שְׂלֵא יְהוּ יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים: 'מִפְּעֻשָׁה הִקְטַרְתָּ הֵן מִתְּבַשְׂמִין'. לָקִים מַה שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר לב, כב): "וְהִיתֶם נְקִים מִה' וּמִיִּשְׂרָאֵל".

ז. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: פֶּעַם אַחַת סָח לִי יִשְׁמַעְאֵל בֶּן לֹזָא: פֶּעַם אַחַת, יִצְאָתִי אֲנִי וְתִינוּק אֶחָד מִבְּנֵי בְּנֵיהֶם לְשֹׁדֵה לְלַקֵּט

עשבים, וראיתיו שישחק ובכה, אמרתי לו: מפני מה בכית? אמר לי: על כבוד בית אבא שגלה. ומפני מה שחקת? אמר: לסוף שעתיד הקדוש ברוך הוא להחזיר לבניו. אמרתי לו: ומה ראית? אמר: מעלה עשן בנגדי, אמרתי לו: הראוהו לי, אמר לי: שבועה היא בידינו שאין מראין אותו לכל אדם. אמר רבי יוחנן בן נורי: פעם אחת הייתי מהלך בדרך, ומצאני אדם אחד, ואמרתי לו: מאין אתה? אמר לי: מבית אבטינס אני, ומה בידך? אמר לי: מגלת סממנין. הראוהו לי, אמר לי: כל זמן שבית אבא היו קניין – צנועין היו, ולא היו מוסרין אותו לכל אדם, והיו מוסרין זה לזה, ועכשוו הילך מגלה זו, והזהר בה, וכשבאתי והרצתי דברי לפני רבי עקיבה, אמר לי: מעתה אסור לספר בגנותן של אלו! מפאן אמר בן עזאי: משלך יתנו לך, בשמך יקראוהו, ובמקומך יושבוך⁷, ואין אדם נוגע במוכן לחברו, ואין מלכות נוגעת בחברתה אפלו במלא נימא.

ח. הוגרום בן לוי היה יודע פרק בשיר, ולא רצה ללמד, אמרו לו חכמים: מה ראית שלא ללמד? אמר להן: יודעין היו בית

⁷ בנוסחת הספרים נוסף כאן: אין שכתח לפני המקום; אך הגר"א לא גרס לה.

אבא שבית המקדש עתיד יחרב, ולא רצו ללמד, שלא יהיו
 מזמרין לפני עבודת כוכבים, בדרך שמוזמרין לפני המקום. בן
 קמצר היה יודע את מעשה הכתב, ולא רצה ללמד. אמרו לו
 חכמים: מה ראית שלא ללמד? בלם מצאו תשובה לדבריהם,
 בן קמצר לא מצא תשובה לדבריו. על הראשונים נאמר (משלי
 י ט): "זכר צדיק לברכה", ועל בן קמצר וחבריו נאמר (שם):
 "ישם רשעים ירקב", הם בקשו להרבות כבודם ולמעט כבוד
 שמים, לפיכך, כבודן נתמעט וכבוד המקום במקומו, ולא נמצא
 להם שם טוב וזכר טוב, על הראשונים נאמר (משלי י ט): זכר
 צדיק לברכה, ועל אלו נאמר (שם): "ישם רשעים ירקב".

ט. טרף בקלפי והעלה שני גורלות, אחד בימינו ואחד
 בשמאלו, אם בימינו עלה - היו כל ישראל שמחין, ואם
 בשמאלו עלה - לא היו כל ישראל שמחין. שאלו תלמידיו את
 רבי עקיבה: מהו שיפתן משמאל לימין? אמר להם: אל תתנו
 מקום לצדוקין לרדות אתריכן. רבי יהודה אומר משום רבי
 אליעזר: הסגן וכהן גדול מכניסין את ידיהן בקלפי, אם בימינו
 של כהן גדול עולה - הסגן אומר לו: אישי כהן גדול! הנגפה

יְמִינָךְ. אִם בִּימִינוֹ שָׁל סָגַן עוֹלָה – רֹאשׁ בַּיִת אָב אֹמֵר לוֹ
לְכֵן גְּדוֹל: דְּבַר מְלִיךָ! וּנְתַנֵּן עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים, הוּא אֹמֵר
לְה', וְהַסָּגַן אֹמֵר לְחַטָּאת, רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אֹמֵר: לֹא הָיָה צְרִיף
לֹמֵר חַטָּאת, אֹמְרוּ לוֹ: וְהִלֵּא כְּכֹר נְאֻמָּר (וַיִּקְרָא מִן, ט): "וְעִשְׂתֶּהוּ
חַטָּאת".

י. בְּכָל יוֹם שְׁנֵי כְּהֹנִים נִכְנְסִין, אֶחָד בְּכַף וְאֶחָד בְּמַחְתָּה, הַיּוֹם
נוֹטֵל אֶת הַמַּחְתָּה בִּימִינוֹ, וְאֶת הַכַּף בְּשְׂמֹאלוֹ, בְּמַחַ דְּבָרִים
אֲמוּרִים? בְּקַטֹּרֶת שָׁל לְפָנָי וּלְפָנָיִם, אֲבָל בְּקַטֹּרֶת שָׁל מִזְבֵּחַ
הַזֹּהֵב – הֲרִי הוּא בְּקַטֹּרֶת שָׁל שְׂאֵר יְמוֹת הַשָּׁנָה, בְּכָל יוֹם
הַיְתָה כְּבֹדָה וְהַיּוֹם קָלָה, בְּכָל יוֹם הַיְתָה עֲבָה וְהַיּוֹם רַף. בְּכָל
יוֹם הַיְתָה קֶצֶרָה וְהַיּוֹם אֲרָכָה; בְּדֵי שְׂתֵּהָא זְרוּעוֹ מְסִיעֶת. בְּכָל
יוֹם לֹא הָיָה לָהּ נְאֻשְׁתִּיק⁸, הַיּוֹם הָיָה לָהּ נְאֻשְׁתִּיק; דְּבַרִּי בֶן
הַסָּגַן. בְּכָל יוֹם הָיוּ שְׁם שְׁתֵּי מַעֲרֻכּוֹת וְהַיּוֹם שְׁלֹשׁ: אַחַת
לְמַעֲרֻכָּה גְּדוֹלָה, וְאַחַת לְמַעֲרֻכָּה קְטַנָּה שָׁל קַטֹּרֶת, וְאַחַת
שְׂמוּסִיפִין הַיּוֹם לְקַטֹּרֶת שְׁלֹפָנָי וּלְפָנָיִם; דְּבַרִּי רַבִּי יְהוֹנָדָה. רַבִּי

⁸ טבעת בראשו שִׁמְשֻׁקֶשׁ וּמְשֻׁמֵּעַ קוֹל.

יוסי מוסיף אחת לקיום האש. רבי מאיר מוסיף אחת לאברים ופדרים שלא נתעבלו מערב.

יא. נכנס ומחלף בהיכל, עד שנמצא עומד בין מזבח הזהב ולמנורה; דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר: בין השלחן ולמזבח. ויש אומרים: בין שלחן לכתל, שלחן נתון בצפון, משליש הבית ולפנים משוכה מן הכתל שתי אמות ומחצה, מזבח הזהב ממצע בינתים, כנגד שני בדי ארון, ומשוף פלפי קדש הקדשים, וכלם היו נתונים מחצי הבית ולפנים, מהלף בהיכל עד שמוגיע לבין שתי הפרוכות המבדילות בין הקדש ובין קדש הקדשים. וביניהן אמה, זה מקום הדביר שעשה שלמה. רבי יוסי אומר: לא היה שם אלא פרכת אחת, שנאמר (שמות כו, לג): "והבדילה הפרכת לכם". אמרו לו: מה תלמוד לומר (שם): "בין הקדש ובין קדש הקדשים"? אומר להם: להביא נוב וגבעון ושילה ובית עולמים. החיצונה היתה פרופה מן הדרום, ופנימית מן הצפון, מהלף ביניהן עד שמוגיע לצפון, הופך פניו לדרום, מהלף לשמאלו עם הפרכת, עד שמוגיע לארון, ודחף את הפרכת במתניו, ונתן את המחטה בין שני

הבדים, וצבר את הקמרת על גבי גחלים, ונתמלא כל הבית בלו עשן, יוצא וכא לו דרך בניסותו, ומתפלל תפלה קצרה בבית החיצון, ולא היה מאריך – שלא להבעית את ישראל. ומעשה בכהן גדול אחד שהאריך בתפלתו, ונמנו אחיו הכהנים לכנוס אחריו, התחילו הם נכנסין, והוא יוצא, אמרו לו: מה ראית להאריך? אמר להם: קשה בעיניכם שהתפללתי עליכם ועל מקדש אבותיכם שלא יחרב! אמרו לו: אף על פי כן, אין אתה רשאי לשנות, שלא להבעית את ישראל.

יב. אכן היתה שם מימות נביאים הראשונים וישתיה' היתה נקראת, גבוהה מן הארץ שלש אצבעות, שמתחלה היתה הארון עליה נתון. משנטל הארון, מעליה היו נותן קמרת שלפני ולפנים. רבי יוסי אומר: מפנה השתת העולם, שנאמר (תהלים נ, ב): "מציון מקלל יפי אלהים הופיע" – מפנו מוקלל יפיה של עולם.

יג. צנצנת המן, וצלוחית של שמן המשחה, ומקלו של אהרן, שקדיה ופרהיה, וארגו שהשיבו פלשתים כבוד לאלהי ישראל,

היו בלם בבית קדש תקדשים. משננגזו הארון – נגזזו עמו. שני
 בדי ארון היו יוצאים מן הארון עד שמוגיעין לפרכת, שנאמר
 (מלכים-א ח, ח): "ויארכו תבדים", יכול לא יהו נראים מתוכה?
 תלמוד לומר: "ויראו ראשי תבדים וגו'" – יהיו מקרעין בפרכת
 ויוציאין, והיו נראין ובולטין מתוכה, ונראין בשני ידי אשה,
 ועליהן אמר שלמה (שיר השירים א, יג): "צרור המור דודי לי בין
 שדי ילין".

יד. נוטל את הדם מפי שהיה ממרם בו, נכנס למקום שנכנס,
 ועמד במקום שעמד, והזה ממנו על הכפרת, בנגד שני בדי
 ארון, אחת למעלה ושבע למטה, ולא היה מתפוזן להזות, לא
 למעלה ולא למטה אלא כמצליף. וכך היה מונה: אחת, אחת
 ואחת, אחת ושנים, אחת ושלוש, אחת וארבע, אחת וחמש,
 אחת ושש, אחת ושבע; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר:
 אחת, אחת ואחת, שנים ואחת, שלש ואחת, ארבע ואחת,
 חמש ואחת, שש ואחת, שבע ואחת. ואחר כך היה מהלך
 לשמאלו עד הפרכת. ולא היה מגיע לפרכת. אם הגיע – הגיע.

אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי יוֹסֵי: אֲנִי רְאִיתִיהָ בְּרוּמִי, וְהָיוּ עָלֶיהָ
כַּמָּה טָפֵי דָמִים שֶׁל פֶּר וְשִׁעִיר שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים.

יוֹם חֲמִישִׁי, כַּב תְּשׁוּרִי

מַסְכַּת יוֹמָא פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. בָּא לֹו לְהַקִּיף אֶת הַמִּזְבֵּחַ, מֵהֵיכָן הוּא מֵתְחִיל? מִקְּרַן
מִזְרְחִית צְפוֹנִית, צְפוֹנִית מְעַרְבִית, מְעַרְבִית דְּרוּמִית, דְּרוּמִית
מִזְרְחִית, מְקוֹם שֶׁמֵתְחִיל בְּחַטָּאת עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, מִשֵּׁם הָיָה
גּוֹמֵר עַל מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי. רַבִּי מֵאִיר אָמַר: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר:
בְּמִקְוֵמוֹ הָיָה עוֹמֵד וּמְחַטָּא. וְעַל בֶּלֶן הָיָה נוֹתֵן מִלְמַעְלָה לְמַטָּה,
חוּץ מֵאוֹתָהּ שֶׁבְּאֵלְכָסוֹן שְׁנוֹתֵן מִמַּטָּה לְמַעְלָה. רַבִּי יְהוּדָה
מִשֵּׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: בְּמִקְוֵמוֹ הָיָה עוֹמֵד וּמְחַטָּא, וְעַל בֶּלֶן הָיָה
נוֹתֵן מִלְמַטָּה לְמַעְלָה, חוּץ מִזוֹ שֶׁהָיָה לְפָנָיו, שֶׁכַּנְּגַד אֵלְכָסוֹן,
שֶׁהָיָה נוֹתֵן מִלְמַעְלָה לְמַטָּה.

ב. הִזָּה עַל טְהָרוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים, לֹא הָיָה מִזָּה, לֹא עַל הָאָפֶר וְלֹא עַל גְּבֵי הַנְּחָלִים, אֲלֵא עַל גִּגּוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ. וְהִיא יוֹרֶדֶת עַל הַקִּיר, עַל כֹּל הַזֵּיהָ – טְבִילָה. נָתַן עַל הַקֶּרֶן מִכָּאן וּמִכָּאן – כְּשֶׁר. מִן הַקֶּרֶן וְלַפְּנִים – פְּסוּל.

ג. שָׁנָה מִתֵּן קֶרְנוֹת – פְּסוּל. אִם חָפַר אֶפְלוֹ אַחַת מִן הַמִּתְּנֹת – פְּסוּל. הַקְּדִים מִתֵּן שֶׁבַע לְמִתֵּן אַרְבַּע – יַחֲזוֹר וַיִּתֵּן. מִדָּם מִתְּנֹת שֶׁבַע אַחֵר מִתֵּן אַרְבַּע, עַד שֶׁלֹּא גָמַר אֶת הַמִּתְּנֹת שֶׁבִפְּנִים – יֵצֵא וְשׂוֹפֵף שְׂיָרִי הַדָּם לִיסוּד מֵעֶרְבִי שֶׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, וְשֶׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן הָיָה שׂוֹפֵף אֶל יְסוּד דְרוֹמִי. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֵלּוֹ וְאֵלּוֹ לִיסוּד מֵעֶרְבִי, אֵלּוֹ וְאֵלּוֹ מִתְּעֶרְבִין לְאַמָּה וַיּוֹצֵאֵין לְנַחַל קֶדְרוֹן, וְנִמְכְּרִין לַגִּנְגִּין לְזָבֵל, וּמוֹעֲלִין בָּהֶם; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים אֵין מַעֲלִיחַ בְּדָמִים.

ד. כָּל מַעֲשֵׂה יוֹם הַכַּפּוּרִים הָאֲמוּרִים עַל הַסֵּדֶר, אִם הַקְּדִים מַעֲשֵׂה לַחֲבָרוֹ – לֹא עָשָׂה כְּלוּם, חוּץ מִן הוֹצֵאת כַּף וּמִחֲתָתָהּ, שְׂאֵם הַקְּדִים מַעֲשֵׂה לַחֲבָרוֹ – מִה שֶׁעָשָׂה עֲשׂוּי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אֵימָתִי? בְּדָבָרִים הַנַּעֲשִׂים בְּכַגְדֵי לָבָן מִבַּחוּץ, אַף עַל פִּי

שאם הקדים מעשה לחברו מכל הנעשים - מה שעשה עשוי.
נתן מקצת המתנות מבפנים, ונשפך הדם - יביא דם אחר
ויתחיל בפתחה, כמתנות שבפנים. רבי אליעזר ורבי שמעון
אומרים: במקום שפסק. נתן מקצת מתנות שבהיכל, ונשפך
הדם - יביא דם אחר, ויתחיל בפתחה בהיכל. רבי אליעזר
ורבי שמעון אומרים: במקום שפסק. גמר מתנות שבהיכל,
ונשפך הדם - יביא דם אחר ויתחיל בפתחה. מתנות שבמזבח
- רבי אליעזר ורבי שמעון אומרים: במקום שפסק. נתן מקצת
המתנות שבמזבח, ונשפך הדם - יביא דם אחר ויתחיל
בפתחה כמתנות המזבח, רבי אליעזר ורבי שמעון אומרים:
מקום שפסק יתחיל. גמר מתנות שבמזבח ונשפך הדם - אין
מתן יסוד מעבב, וכלן מטמאין בגדים ונשרפין בבית הדשן;
דברי רבי אליעזר ורבי שמעון. וחכמים אומרים: אין מטמאין
בגדים, ואין נשרפין בבית הדשן הואיל וגמר בו בפרה.

ח. אמר רבי יוסי: זה סימן, כל היוצא מבפנים להנתן בחוץ -
נוטל מן הסמוך לפנים. וכל הנוטל מבפנים להנתן בחוץ -
נותן על הסמוך לפנים. נתן מידם הפר בפנים ובחוץ, מידם

השעיר בפנים ובהויז - הפנימים עלו לו ותחיצונים לא עלו לו. נתן מקצת המתנות שבפנים, ונשפך הדם - יביא אחר ויתחיל בתחלה על הפרכת. נתן מקצת המתנות על המזבח, ונשפך הדם, אף על פי שלא נתן בנגד היסוד - יצא, שנאמר (ויקרא טו, ט): "וכלה מכפר"; אם כפר - בלה, דברי רבי עקיבא. רבי יהודה אומר: אם בלה - כפר, אין מתן היסוד מעכב, וכלן בנגד היסוד - יצאו, שנאמר (ויקרא טו, ט): "וכלה מכפר".

ו. פר ושעיר של יום הכפורים שהפריש אחרים תהתיהן, ולא הספיק לתקריבן עד שנמצאו הראשונים - ירעו עד שיסתאבו וימכרו, ויפלו דמיהן לנדבה - שאין הטאת הצבור מתה. רבי יהודה אומר: תמות. ועוד אמר רבי יהודה: נשפך הדם - ימות המשתלח, מת המשתלח - ישפך הדם. שני שעירי יום הכפורים - מצותן בהגרלה, עד שלא הגריל עליהן - רשאי לשנותן בדבר אחר, משעהגריל עליהן - אין רשאי לשנותן בדבר אחר. פסח שלא קרב בראשון - יקרב בשני. לא קרב בשני - יקרב לשנה הבאה. מעות שלא קרבו בראשון - יקרבו בשני. לא קרבו בשני - יקרבו לשנה הבאה. חגיגה

שלא קרבה בראשונה - תקרב בשנית, לא קרבה בשני - תקרב בשלישי, לא קרבה בשלישי - תקרב בשנה הבאה. שעירי הרגל שלא קרבו ברגל - יקרבו בראש חדש. לא קרב בראש חדש - יקרבו ביום הכפורים. לא קרבו ביום הכפורים - יקרבו לרגל תפא. ושמתיחלה לא הקרבו לקרבנות צבור אלא על מנת לקרב על המזבח החיצון.

ז. מת שעיר המשתלח עד שלא זרק דם של הראשון, אף על פי שלא התודה עליו - יצא, שנאמר (ויקרא טו, ו): "יעמד חי", עד מתי יהא זקוק להיות חי? עד "וכלה מכפר את הקדש"; דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: עד שעת ודוי.

ח. רבי יוסי אומר: כך הוא אומר: "חטאו עוו פשעו לפניך עמוך בית ישראל". כבש עושין, מפני אלכסנדרין, שהיו מתלשין בשערו, ואומרין לו: 'טול וצא! טול וצא!' יקרי ירושלים מלין אותו עד סבה ראשונה. עשר סבות בתוך שנים עשר מילין היו; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: תשע סבות בתוך עשרה מילין היו. רבי יוסי אומר: חמש סבות בתוך עשרה

מילין, הוּו מְעַרְבִין מוּזוּ לְזוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶן רַבִּי יְהוּדָה: יְכוּלְנִי
אֲנִי לַעֲשׂוֹתָן שְׁתֵּי סְבוֹת.

ט. שָׂאֵלוּ אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: הֲרֵי שֶׁחֲלָה שְׁעִיר הַמִּזְבֵּחַ, מֵהוּ
לְהַרְכִּיבוֹ? אָמַר לָהֶם: יְכוּל הוּא לְהַרְכִּיב אֶת אֲחֵרִים, חֲלָה
מִשְׁלָחוֹ, מֵהוּ לְשַׁלְּחוֹ בְּיַד אֲחֵרָ? אָמַר לָהֶם: כִּד תְּהִי בְּשָׁלוֹם אֲנִי
וְאַתֶּם, דְּחֵאוּהוּ וְלֹא מֵת, מֵהוּ שִׁירַד אֲחֵרָיו וַיִּמְתְּנוּ? אָמַר לָהֶם?
כִּן יֵאבְדוּ כָּל אוֹיְבֵיךָ ה' (שׁוֹפְטִים ה', לא). וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: חֲלָה
שְׁעִיר – מְרַכִּיבוֹ, חֲלָה מִשְׁלָחוֹ בְּיַד אֲחֵר, דְּחֵאוּהוּ וְלֹא מֵת –
יֵרַד אֲחֵרָיו וַיִּמְתְּנוּ.

י. שְׁעִיר הַמִּזְבֵּחַ, אֵף עַל פִּי שְׂאִין מְטֵמָא בְּגָדִים – מְטֵמָא
אוֹכְלִין וּמְשָׁקִין; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אִין מְטֵמָא
אוֹכְלִים וּמְשָׁקִים, מִפְּנֵי שֶׁהוּא חַי, וְאִין חַי מְטֵמָא אוֹכְלִין
וּמְשָׁקִין. מֵאִימְתֵי מְטֵמָא בְּגָדִים? מִשְׁנִיצָא מֵחֹמַת יְרוּשָׁלַיִם;
דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִשְׁעָה שִׁינְיַע לְצוּק. רַבִּי
שְׂמַעוֹן אוֹמֵר: מִשְׁעָת דְּחִיתוּ לְצוּק.

יא. פָּרִים תַּנְשָׂרְפִים, אַף עַל פִּי שָׂאִין מִטְמְאִין בְּגָדִים –
מִטְמְאִין אוֹכְלִין וּמְשָׁקִין; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְשַׁעִיר הַמִּזְבֵּחַ –
אֵין מִטְמֵא אוֹכְלִין וּמְשָׁקִין, מִפְּנֵי שֶׁהוּא חַי, וְאֵין חַי מִטְמֵא
אוֹכְלִין וּמְשָׁקִין. מֵאֵימַתִּי מִטְמְאִין בְּגָדִים? מֵשִׁינֵצְאוּ מִחוּמַת
יְרוּשָׁלַיִם; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מֵשִׁינֵצִית הָאוֹר.
רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מֵשִׁינֵצִית הָאוֹר בְּרֶבֶן.

יב. הֵיכֵן שׁוֹרְפִין אוֹתָן? בְּבֵית הַדִּישָׁן הַגָּדוֹל, חוּץ לְיְרוּשָׁלַיִם,
לְצַפּוֹנָה שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם חוּץ לְשַׁלֵּשׁ מַחֲנֹת, וּמְזַקְפִין שֶׁל כְּהֲנָנִים
הָיוּ מַעֲמִידִין סְבִיבוֹת הַמַּעֲרָכָה, מִפְּנֵי דִחְקָה הָעָם – כְּדֵי שֶׁלֹּא
יְהוּ קוֹפְצִים לְרֵאוֹת, וְנוֹפְלִין לְתוֹךְ הַמְדוּרָה. אֶחָד הַשׁוֹרֵף וְאֶחָד
הַמְסִיעַ בְּשַׁעַת שְׂרָפָה – מִטְמְאִין בְּגָדִים, אֲבָל הַמְסַדֵּר אֵת
הַמַּעֲרָכָה וּמְצִית אֵת הָאוֹר לְאַלְתֵּר – אֵין מִטְמֵא בְּגָדִים.

יג. שְׂמוֹנָה בְּרָכוֹת מְבָרַךְ בְּאוֹתוֹ יוֹם, עַל הַתּוֹרָה – בְּדֶרֶךְ
שְׂמִיבְרִיךְ עַל הַתּוֹרָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, עַל הָעֲבוּדָה וְעַל הַהוֹדָאָה,
וְעַל מַחִילַת הָעוֹן כְּסִדְרוֹ, וְעַל הַמְקַדֵּשׁ – בְּרָכָה בְּפָנָי עֲצֻמוֹ,
וְעַל הַכְּהֲנָנִים – בְּרָכָה בְּפָנָי עֲצֻמוֹ, וְעַל יִשְׂרָאֵל בְּרָכָה בְּפָנָי

עצמן, ושאר תפלה תהנה ובקשה, שעמוך ישראל צריכין להושיע מלפניך, וחותם בשומע תפלה. כל העם קורין בשלחהם – בדי להראות חזיתן לרבים.

יד. רבי אליעזר אומר: סדר הקרבנות כך היו מקריבין, פר העולה ושעיר הנעשה בחוץ היו קרבין עם תמיד של שחר, ואחר כך פר ושעיר הנעשה בפנים, ואחר כך אילו ואיל העם, ואחר כך שבעת כבשים תמימים. רבי עקיבה אומר: פר העולה ושבעת כבשים תמימים היו קרבין עם תמיד של שחר, שנאמר (במדבר כה, כג): "מלבד עלת הבקר אשר לעלת התמיד" וגו'; ואחר כך פר ושעיר הנעשה בפנים, ואחר כך שעיר הנעשה בחוץ, שנאמר (במדבר כט, יא): "מלבד חטאת הכפרים ועלת התמיד ומנחתה ונסביהם", ואחר כך אילו ואיל העם. רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: אחד קרב עם תמיד של שחר, וששה קרבין עם תמיד של בין הערבים.

טו. ויום-טוב עשה לאזהביו. ומעשה בישמעאל בן קמחית, שיצא לדבר עם המלך ערבי, ונתזה צינורא מפיו, ונפלה על

בְּגִדָיו, נִכְנָם אָחִיו וְשָׁמַשׁ תַּחֲתָיו בְּכַחוּנָה גְדוֹלָה, רָאֲתָה אֲמֵן
שֶׁל אֵלֹהִים שְׁנֵי כְּהֻנִּים גְּדוֹלִים בְּיוֹם אֶחָד.

יוֹם שִׁישִׁי, כַּג תִּשְׁרִי

מִסְכַּת יוֹמָא פֶּרֶק רְבִיעִי

א. יוֹם הַפְּעוּרִים אָסוּר בְּאֲכִילָה, בְּרַחֲצוּחַ, וּבִשְׂתִיָּה, וּבִסְבִּיחָה,
וּבִנְעִילַת הַסַּנְדָּל, וּבִתְשׁוּמֵי־שׁ הַמָּטָה, אֲפִלּוּ בְּאַנְפִּילִיָּא שֶׁל בְּגָד.
קִמְנִים מִתְרִין בְּכֶלֶן, וְאַסוּרִין בְּנְעִילַת הַסַּנְדָּל מִפְּנֵי מְרֵאִית
הָעֵין.

ב. תִּינוּקוֹת סְמוּךְ לְפֶרֶקן – מְחַנְכִּין אוֹתָן בְּפְנֵי שְׁנָה וּבְפְנֵי
שְׁתַּיִם, בְּשִׁבִּיל שְׂיָהוּ רְגִילוֹן בְּמִצּוֹת. רַבִּי עֲקִיבָא הָיָה מִפְּטִיר
בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ, בְּשִׁבִּיל תִּינוּקוֹת שְׂיָאֲכִילוּם אֲבוֹתֵיהֶם. מְעַשָּׂה
בְּשִׁמְאֵי הַזֶּקֶן שֶׁלֹּא רָצָה לְהֵאֲכִיל אֶת בְּנוֹ, וּגְדָרוּ עָלָיו חֲכָמִים
וְהֵאֲכִילוּהוּ בְּיָדוֹ.

ג. האוכל ביום הכפורים כפותבת הנפת, כמוה, וכגרעיןתה שבארץ ישראל - חיב. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אפלו כפותבת⁹ הנמרית¹⁰. אבל עלה קנים, עלה גפנים, עלה תאנים, ועלה חרובין, וכל דבר שאין ראוי לאכילה - פטור. עלה חורים, עלה פרשין, עלה בצלים, עלה ירקות, וכל דבר שראוי לאכילה - חיב.

ד. אבל וחור ואכל, וחור ואכל, אם יש מתחלת אכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה כדי אכילת פרס - מצטרפין. ואם לאו - אין מצטרפין. שתה, וחור ושתה, וחור ושתה, אם יש מתחלת שתיה ראשונה עד סוף שתיה אחרונה כדי אכילת פרס - מצטרפין, ואם לאו - אין מצטרפין. בשם שאכילה בכדי אכילת פרס, כך שתיה בכדי אכילת פרס, השותה ציר ומזרים - פטור. רבי אליעזר אומר: כמה ושתה ויהא חיב? בית שמאי אומרים: רביעית. ובית הלל אומרים: מלא לגמיו.

⁹ מונה על פי הירושלמי.

¹⁰ מקום הוא בארץ מואב, והכותבת הבאה משם אינה גדולה כמו הכותבת שבארץ ישראל.

רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: כמלא לגמיו. ורבי יהודה אומר בן בתירה אומר: כדי גמיעה.

ה. מי שאחזו בלמום – מאכילין אותו תקל תקל. כיצד? היו לפניו טבל ושביעית – מאכילין אותו שביעית. טבל ונבלה – מאכילין אותו נבלה. טבל ותרומה – מאכילין אותו תרומה. תרומה ושביעית – מאכילין אותו שביעית, עד שיאורו עיניו, מנין היו יודעין שיאורו עיניו? כדי שיכיר בין יפה לרע.

ו. רבי יהודה אומר: עברה שהריחה שביעית – תוחבין לה בכוש. הריחה תרומה – תוחבין לה בכוש. לא ינעול אדם מנעל מסמר ויטיל בתוך הבית, אפלו ממטה למטה; דברי רבי. ורבי שמעון בן אלעזר מתיר. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אם היו ידיו מלכלכות בטיט ובצואה – מדיחן במים, כדי שלא יטנפו בליו. הנה הולך להקביל פני אביו, פני רבו, פני תלמידו – עובר בדרך, אפלו עד צוארו, ואינו חושש.

ז. תוחבין ותזכות – טובלין בלילי יום הכפורים. הנדות והיולדות – טובלות בדרך בלילי יום הכפורים. בעלי קריין – טובלין

בְּדַרְכֵן בְּלִילֵי יוֹם הַכַּפּוּרִים. רַבִּי יוֹסִי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִן
הַמִּנְחָה וְלִמְעַלָּה לֹא יִטְבַּל אֶלְאֵד עַד שֶׁתְּחַשֵּׁד. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר:
בְּחַנִּים טוֹבְלִין בְּדַרְכֵן עִם חֲשֵׁכָה, בְּדֵי שִׁיאֲכִלוּ בַּתְרוּמָה לְעָרֵב.

ח. הַטָּאת וְאֲשָׁם וְדַאי מְכַפְּרִין עַל מַה שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה. מִיִּתָּה
וְיוֹם הַכַּפּוּרִים מְכַפְּרִין עִם הַתְּשׁוּבָה, הַתְּשׁוּבָה מְכַפֶּרֶת עַל
עֲבֻרוֹת קְלוֹת, עַל עֲשָׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה, חוּץ מִ"לֹא תִשָּׂא" (שְׁמוֹת
כ, ז). וְאֵלּוּ הֵן עֲבֻרוֹת הַמּוֹרוֹת: פְּרִיטוֹת וּמִיתוֹת בֵּית דִּין, וְלֹא
תִשָּׂא' עֲמֹהֵן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל שֶׁהוּא מִ'לֹא תִשָּׂא' וְלִמְטָה
– תְּשׁוּבָה מְכַפֶּרֶת. וְכָל שֶׁהוּא מִ'לֹא תִשָּׂא' וְלִמְעַלָּה, וְלֹא
תִשָּׂא' עֲמֹהֵן – תְּשׁוּבָה תּוֹלָה, וְיוֹם הַכַּפּוּרִים מְכַפֶּר.

ט. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר, אֲרַבְּעָה חֲלוּקֵי כַּפָּרָה הֵן: עֵבֶר עַל
מִצְוֹת עֲשָׂה וְעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה – אֵין זֶה מְמַקְוֵמוֹ עַד שֶׁמוֹחֲלִין לוֹ,
שֶׁנֶּאֱמַר (וַיְרַמֶּה ג, יד): "שׁוּבוּ בְּנֵים שׁוֹכְבִים אֲרָפֵא מְשׁוּבוֹתֵיכֶם";
עֵבֶר עַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וְעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה – תְּשׁוּבָה תּוֹלָה וְיוֹם
הַכַּפּוּרִים מְכַפֶּר, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא טו, ז): "כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר
עֲלֵיכֶם" וְגו'. עֵבֶר עַל פְּרִיטוֹת וּמִיתוֹת בֵּית דִּין, מִזִּיד וְעֲשָׂה

תְּשׁוּבָה – תְּשׁוּבָה וַיּוֹם הַכַּפּוּרִים תּוֹלֵד, וַיִּסְוֵרִין שְׁבַשְׂאָר יְמוֹת
הַשָּׁנָה מִמְּרָקִין, שְׁנַאָמֵר (תְּהִלִּים פֶּט, לֵג): "וַיִּפְקְדֵתִי בְּשִׁבְטֵי פִשְׁעֵם"
וְגו'. אֲבָל מִי שֶׁנִּתְחַלֵּל בּוֹ שֵׁם שָׁמַיִם מְזִיד, וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה – אֵין
בַּח בְּתְשׁוּבָה לְתַלּוֹת, וְלֹא בַיּוֹם הַכַּפּוּרִים לְכַפֵּר, אֲלֹא תְשׁוּבָה
וַיּוֹם הַכַּפּוּרִים מִכְּפָרִין שְׁלִישׁ, וַיִּסְוֵרִין מִכְּפָרִין שְׁלִישׁ, וּמִיתָה
מִמְּרָקֵת עִם הַיִּסְוֵרִין, וְעַל זֶה נֶאֱמָר (יִשְׁעִיָּה כב, יד): "אִם יִכַּפֵּר
הָעוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד תִּמְתּוּן", מְלַמֵּד שְׁיִוֵם הַמִּיתָה מִמְּרָק.

ד,י חֲטָאת אָשֵׁם וּמִיתָה וַיּוֹם הַכַּפּוּרִים – בְּלֵן אֵין מִכְּפָרִין, אֲלֹא
עִם הַתְּשׁוּבָה, שְׁנַאָמֵר (וַיִּקְרָא כג, כו): "אֵדָּ בְּעֵשׂוֹר" וְגו', אִם שָׁב
– מִתְּכַפֵּר לוֹ, וְאִם לֹא – אֵין מִתְּכַפֵּר לוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר
(שְׁמוֹת לד, ז): "וַיִּנְקָה" – מְנַקֵּה הוּא לְשָׁבִים וְאֵין מְנַקֵּה לְשְׂאִינָם
שָׁבִים. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר מִיתָה וַיּוֹם הַכַּפּוּרִים מִכְּפָרִין עִם
הַתְּשׁוּבָה רַבִּי אֹמֵר: יוֹם הַכַּפּוּרִים מִכַּפֵּר בְּלֹא תְשׁוּבָה, וַיּוֹם
הַמִּיתָה תְּרִי הוּא בְּתְשׁוּבָה.

יא. כָּל הַמְּזַכֵּה אֶת הָרָבִים – אֵין מִסְפִּיקִין בְּיָדוֹ לְעִבּוֹר עֲבָרָה,
שְׁלֹא יְהוּ תְלַמִּידוֹ נוֹחֵלִין אֶת הָעוֹלָם, וְהוּא יוֹרֵד לְשְׂאוֹל,

שנאמר (תהלים טז, י): "כי לא תעזב נפשי לשאול" וגו'. וכל המהטיא את הרבים - אין מספיקין בידו לעשות תשובה, שלא יהו תלמידיו יורדין לשאול, והוא נוהל את העולם, שנאמר (משלי כה, יז): "אדם עשק בדם נפש" וגו'; מגלגלין זכות על ידי זכאי לעמד הימנו פרשיות של זכות הרבים הראויות לעמד הימנו. וחובה על ידי חייב לעמד פרשיות של חובה הראויות לעמד הימנו.

יב. מפרסמין את החנפין מפני חלול השם, שנאמר (יהושע ג, כ): "ובשוב צדיק מצדקו ועשה עול ונתתי מבשול לפניו הוא ימות", לפרסמו. רבי יוסי אומר: חוטא אדם פעם, שתים ושלוש - מוחלין לו. ארבע - אין מוחלין לו, שנאמר (שמות לד, ז): "נשא עון ופשע וחסאה ונקה"; עד כאן מנקה, מכאן ואילך - אין מנקה, שנאמר (עמוס ב, א): "כה אמר ה' על שלשה פשעי ישראל" וגו', ואומר (איוב לג, כט): "הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש" וגו'. ואומר (משלי כה, יז): "הקר רגלך מבית רעה" וגו'.

יג. מצות ודוי ערב יום הכפורים עם השכחה, אבל אמרו חכמים: מתודה אדם קדם שיאכל וישתה, שפא תפיר דעתו קדם אכילה ושתיה. ואף על פי שהתודה קדם שאכל ושתה – צריך שיתודה לאחר אכילה ושתיה, שפא ארע דבר קלקלה בפעודה. ואף על פי שהתודה לאחר שאכל ושתה – צריך שיתודה ערבית. ואף על פי שהתודה ערבית – צריך שיתודה שחרית, ואף על פי שהתודה שחרית – צריך שיתודה במוסף. ואף על פי שהתודה במוסף – צריך שיתודה במנחה. ואף על פי שהתודה במנחה – צריך שיתודה בנעילה. שפא יארע בו דבר קלקלה, כל היום בלוי.

יד. היכן הוא אומר? בתפלה. והעובר לפני התבה – אומרה ברביעית. רבי מאיר אומר: מתפלל שבע וחזתם בודוי. וחכמים אומרים: מתפלל שבע. ואם רצה לחתם בודוי – חזתם. וצריך לפרט את החטא; דברי רבי יהודה בן בתירה, שנאמר (שמות לב, לא): "אנא חטא העם הזה חטאה גדלה" וגו'. רבי עקיבא אומר: אין צריך, אם בן, למה נאמר "ויעשו להם אלהי זהב"?

אָלָא בְּךָ אָמַר הַמָּקוֹם: מִי גָרַם לָהֶם שְׂיַעֲשׂוּ לָהֶם? אֱלֹהֵי זָהָב! –
אֲנִי הוּא שְׁהַרְבִּיתִי לָהֶם זָהָב.

טו. דְּבָרִים שֶׁהַתּוֹדָה עֲלֵיהֶן בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים שְׁעָבַר – אֵין צְרִיף
לְהַתּוֹדוֹת עֲלֵיהֶן בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים הַבֵּא, אֲלָא אִם בֵּן עָשָׂה בְּנִגְדּוֹ,
עָבַר עֲלֵיהֶן – צְרִיף שִׁיתּוֹדָה עֲלֵיהֶן, לֹא עָבַר עֲלֵיהֶן וְהַתּוֹדָה
עֲלֵיהֶן, עַל זֶה נִאָּמַר (מִשְׁלֵי כו, יא): "כְּכֹלֵב שָׁב עַל קֵאוֹ" וְגו'. רַבִּי
אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר: הֲרִי זֶה מִשְׁבֶּת, שְׁנַאָמַר (תְּהִלִּים נא, ה):
"כִּי פָשַׁעִי אֲנִי אֲדַע" וְגו'. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר:
הֲמָר בְּשַׁעִיר שְׂאִין בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, וְהֲמָר בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים שְׂאִין
בְּשַׁעִיר, שְׂאִין הַכַּפּוּרִים מְכַפֵּר בְּלֹא שַׁעִיר, וְשַׁעִיר אֵין מְכַפֵּר
אֲלָא עַד יוֹם הַכַּפּוּרִים. הֲמָר בְּשַׁעִיר שְׁהַשַּׁעִיר מְכַפֵּר מִיָּד, וְיוֹם
הַכַּפּוּרִים עִם הַשְּׂבֵת.

יוֹם שְׂבֵת, כַּד תִּשְׂרִי

מסכת סנהדרין פרק ראשון

א. סנהדרין מהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה – פסולת, ורבי יהודה מכשיר עד ארבעים וחמשים אמה. אמר רבי יהודה: מעשה בהילני המלכה בלוד, שהיתה סבתה גבוהה מעשרים אמה, והיו זקנים נכנסין ויוצאין בה, ולא אמרו לה דבר, אמרו לו: משם ראיה? אשה היתה ופטורה מן הסנהדרין. אמר להם: והלא שבעה בנים היו לה! ועוד, כל מעשיה לא עשתה אלא על פי חכמים.

ב. סנהדרין שחמתה מרבה מצלתה – פסולת, בפה דברים אמורים? מלמעלה, אבל מן הצדדין, אפלו בלה מלאה חמה – בשרה. מפני שאמרו חמתה מחמת סבוי, ולא מחמת דפנות. רבי יאשיה אומר: אף מחמת דפנות. סבוי על גבי מטה, ועל גבי אילן שהן גבוהים עשרה טפחים, אם היתה צלתה מרבה מחמתה – בשרה, ואם לאו – פסולת. סבת רקב"ש: סבת רועים, סבת קיציים, סבת ב'רגנין, סבת שזמרי פרות, סנהדרין מקום – בשרה, ובלבד שתהא מסופכת בהלכתה. סבתה בהלכתה, ועמרה בקרמים וסדינין המצויירין, ותלה בה אגוזין,

שקדין, אפרסקין ורמונים, פרכילי ענבים ועטרות של שבילין, יינות שמנים וסלתות - אסור להסתפק מהן עד מוצאי יום-טוב האחרון של חג, ואם התנה עליהן - הכל לפי תנאו.

ג. סבכה בחבלים, ובפקיעי עמיר - בשרה, סבכה בהוצגני פשתן - בשרה. באניצי פשתן - פסולה. בקנים ובדוקרנים - בשרה, אף על פי שדבקן זה בזה - בשרה. סוכי תאנים ובהן תאנים, פרכילין ובהן ענבים, קשין ובהן שבילים, מכבדות ובהן תמרים, בלן: אם פסלת מרבה על האוכלין - בשרה ואם לאו - פסולה. אחרים אומרים: עד שיהיה קשין מרבין על הידות ועל האוכלין. סבכה בבלאי כלים - פסולה. רבי יוסי בן רבי יהודה מכשיר.

ד. סבכה בנסרים של ארו, שאין בהם ארבעה - דברי הכל בשרה. יש בהן ארבעה - רבי מאיר פוסל, ורבי יהודה מכשיר. אמר רבי יהודה: מעשה בשעת הסכנה שהבאנו נסרים שהיה בהן ארבעה, וסכננו על גבי מרפסת, וישבנו תחתיהן, אמרו לו: משם ראיה? אין שעת הסכנה ראיה, אבל

הכל מודים, שאם יש בנסר ארבעה מפרחים, שיהא בינו לבין חברו במלואו. תלה בה אגוזים, אפרסקאות, ורמונים, ונלוסקאות, פרילי ענבים ועטרות של שבלים – בשרה. לא יאכל מהן אפלו ביום-טוב האחרון של חג, ואם התנה עליהן שיאכל מהן בחג – מתר.

ה. חצר גדולה שמקפת עמודין – תרי עמודין כדפנות. עושה אדם את חברו דפן כדי שיאכל וישתה וישישן, ולא עוד, אלא שאדם זוקף את המטה ופורם עליה סדין, כדי שלא תכנס החמה, לא על האוכלים ולא על המת. מודים חכמים לרבי אליעזר, שאין עושין אהל ארעי בתחלה ביום-טוב, ואין צריך לומר בשבת, לא נחלקו אלא להוסיף, שרבי אליעזר אומר אין מוסיפין ביום-טוב, ואין צריך לומר בשבת. וחכמים אומרים: מוסיפין בשבת, ואין צריך לומר ביום-טוב. מעשה ברבי אליעזר שישבת בגליל העליון בסכה של יוחנן ברבי אלעי בקסרי, ואמרי לה בקסרין, והגיעה חמה לסכה, אמר לו: מהו שאפרום עליה סדין? אמר לו: אין לך כל שבט ושבת מישראל שלא העמיד ממנו שופט. הגיעה חמה לחצי הסכה, אמר לו:

מהו שאפרום עליה סדין? אמר לו: אין לך כל שכבט ושכבט מישראל שלא יצאו מפנו נביאים, שכבט יהודה ובנימין העמידו מלכים, על פי נביאים. הגיעה חמה למרגלותיו של רבי אליעזר, נטל יוחנן סדין ופרש עליה, הפשיל רבי אליעזר טליתו לאחוריו, וירד, לא מפני שהפליגו בדברים, אלא מפני שלא אמר דבר שלא שמע מפי רבו לעולם.

ו. העושה סבתו כמין צריף, או שפמכה אל הכתל, מודה רבי אליעזר, שאם הגביה מן הקרקע טפה, או שהפליגה מן הכתל טפח – שהיא בשרה.

ז. מהצלת של שיפה ושל גמי גדולה – מסבכין בה. קמנה – אין מסבכין בה. של קנים ושל חלף¹¹, גדולה – מסבכין בה. ארבה – אין מסבכין בה. רבי ישמעאל ברבי יוסי אמר משם אביו: אחד זו ואחד זו – מסבכין בה, וכן תיה רבי דוסא אומר בדבריו.

¹¹ מין ערבה שקולעים וסורגים ממנה מחצלות.

ח. סבך על גבי עגלה שהיא גבוהה עשרה או בראש הספינה, רבן גמליאל פוסל ורבי עקיבא מכשיר. מעשה ברבן גמליאל ורבי עקיבא שהיו באין בספינה, עמד רבי עקיבא ועשה סבה בראש הספינה, למחר נשבה הרוח ועקרתה, אמר לו רבן גמליאל: עקיבא! היכן סבתך? רבי יוסי ברבי יהודה אומר משום רבי יוסי: הישן תחת העגלה כישן תחת המטה.

ט. העמיד ארבע קורות וסבך על גביהן, רבי יעקב אומר: רואין אותן, כל שיתקו ויחלקו, ויש בהן טפח לבאן, וטפח לבאן – נדון משום דיומד, שהיה רבי יהודה אומר: דיומדי סבה טפח. וחכמים אומרים: שתים כהלכתן, שלישית אפלו טפח. רבי שמעון אומר: שלש כהלכתן, ורביעית אפלו טפח. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: שתים בידי אדם, ואחת באילן – כשירה, ועולין לה ביום-טוב.

